

Vergaderjaar 2020–2021

30 012

Leven Lang Leren

Nr. 140

BRIEF VAN DE MINISTER VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 16 augustus 2021

Via de Routekaart Leven Lang Ontwikkelen bent u in kennis gesteld van het programma en de maatregelen die zijn genomen om een leercultuur te bevorderen.¹ Verder is via flankerend beleid bij de coronacrisismaatregelen extra budget ingezet voor scholing en zijn er inmiddels veel middelen via verschillende regelingen beschikbaar voor leren en ontwikkelen. Het is daarbij van belang te bezien welke maatregelen werken en welke niet. Daar waar nodig kan beleid hierin de toekomst op worden aangepast. Graag deel ik daarom de uitkomsten van de nulmeting en procesevaluatie van de *Stimuleringsregeling voor leren en ontwikkelen in mkb-ondernemingen en specifiek voor de grootbedrijven in de landbouw-, horeca- of recreatiesector* (SLIM) en van de monitor van de tijdelijke subsidieregeling *Nederland leert door met inzet van scholing*². Ten slotte informeer ik u via deze brief over de eindverantwoording van *Werkgelegenheidskansen benutten in kleinschalig ambacht via de Ambachtsacademie*.

SLIM-regeling

De SLIM-regeling beoogt dat mkb-bedrijven meer investeren in een leerrijke omgeving en een cultuur waarin het «up-to-date» houden van vakkennis en vaardigheden vanzelfsprekend is. Met ingang van 1 januari 2020 is de regeling in werking getreden.³ Jaarlijks is voor SLIM € 48 miljoen beschikbaar (€ 29,5 miljoen voor individuele mkb-ondernemers, € 17,5 miljoen voor samenwerkingsverbanden binnen het mkb en € 1,2 miljoen voor grootbedrijven in de landbouw-, horeca- en recreatiesector).

¹ Kamerstuk 30 012, nr. 135.

² Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

³ Met de SLIM-regeling is tegemoet gekomen aan de motie van het lid Wiersma (Kamerstuk 35 074, nr. 45).

In de eerste aanvraagronde in 2020 zijn aanzienlijk meer subsidieaanvragen gedaan dan er middelen beschikbaar waren. Om die reden is ongeveer twee derde van de aanvragen van mkb en de helft van de aanvragen van samenwerkingsverbanden niet in behandeling genomen. Van de 2.113 aanvragen die mkb-bedrijven zelfstandig hebben aangevraagd in 2020, zijn er 673 toegekend en 1.140 afgewezen. Bij grote bedrijven zijn 10 van de 17 aanvragen toegekend en bij samenwerkingsverbanden 73 van de 164.

Aanvragers kunnen subsidie aanvragen voor de volgende type activiteiten:

- A. **Doorlichten van de onderneming** (diagnose benodigde kennis en vaardigheden en scholingsplan).
- B. Het verkrijgen van **loopbaanadviezen** voor werkenden in een mkb-onderneming.
- C. Ondersteuning in **ontwikkeling/uitvoeren van een methode** die werknemers in het bedrijf stimuleert hun kennis, vaardigheden en beroepshouding verder te ontwikkelen tijdens het werk.
- D. Het bieden van **praktijkleerplaatsen** aan deelnemers voor een beroepsopleiding in de 3e leerweg.

In 2021 staan voor de SLIM-regeling, evenals in vorig jaar, weer drie tijdvakken (in maart, juni en september) open. De eerste twee tijdvakken zijn inmiddels gesloten. In september 2021 kunnen mkb-ondernemers weer een individuele aanvraag indienen.

Evaluaties SLIM

Om later de effectiviteit te kunnen meten is een nulmeting uitgevoerd, waarmee de huidige stand van zaken van de leercultuur en deelname aan scholing en ontwikkeling bij de aanvragers in beeld is gebracht. Onder de aanvragers blijkt een grote verscheidenheid in sectoren, bedrijfsgroottes, arbeidsmarktregio's en beroepsniveaus. De meeste mkb-ondernemers (38 procent) vragen subsidie aan voor het ontwikkelen en implementeren van nieuwe methodes (activiteit C). 32 procent vraagt subsidie aan voor doorlichting van de onderneming (activiteit A) en 28 procent voor loopbaan- of ontwikkeladvies (activiteit B). Voor praktijkleerplaatsen (activiteit D) vragen relatief weinig mkb-ondernemers subsidie aan (3 procent). Een vergelijkbaar beeld komt naar voren bij het grootbedrijf en samenwerkingsverbanden. Meer informatie over de stand van zaken bij de aanvragers is te vinden in de *evaluatie nulmeting SLIM-regeling 2020* die als bijlage bij de brief is gevoegd.

Verder is een procesevaluatie uitgevoerd naar het aanvraag- en beoordelingsproces. Deze evaluatie is primair bedoeld om te leren van de ervaringen van het eerste jaar van de uitvoering om zo nodig de regeling tussentijds aan te kunnen passen. De *evaluatie aanvraag- en beoordelingsproces SLIM-regeling 2020* is eveneens als bijlage bij de brief gevoegd.

Uit de procesevaluatie bleek dat 25 procent van de aanvragers drempels ervaart door het ontbreken van bevoorschotting. Samenwerkingsverbanden ervaren relatief vaker dit knelpunt. Met name de lange doorlooptijd van 24 maanden (voor samenwerkingsverbanden en grootbedrijven) bleek lastig te zijn om voor te financieren. Naar aanleiding van deze bevindingen uit de procesevaluatie is met de uitvoerder (Uitvoering van Beleid van het Ministerie van SZW) een wijziging voorbereid, zodat per het eerstvolgende aanvraagtijd in september een voorschot kan worden aangevraagd door samenwerkingsverbanden en grootbedrijven. De regeling zal tevens met terugwerkende kracht in

werking treden, zodat ook lopende projecten een voorschot kunnen krijgen. De voorschotten worden toegekend op basis van de tussenrapportage die aanvragers na een jaar moeten indienen. De wijzigingsregeling wordt op 18 augustus in de Staatscourant gepubliceerd.

In de tweede plaats zal de komende tijd samen met de uitvoerder verkend worden welke aanbevelingen uit de procesevaluatie kunnen worden overgenomen om het aanvraag- en beoordelingsproces te verbeteren. In de derde plaats is recent gestart met het opzetten van een kennis- en ondersteuningsprogramma voor SLIM. Met dit programma wordt gewerkt aan lerende netwerken, waarin de aanvragers van de subsidie geleerde lessen en goede voorbeelden met elkaar kunnen uitwisselen. Daarnaast worden er praktische tools beschikbaar gesteld die mkb-ondernemers helpen bij het creëren van een leerrijke werkomgeving. Uw Kamer zal periodiek worden geïnformeerd over het verloop van dit kennis- en ondersteuningsprogramma.

In 2023 vindt er een tussenevaluatie plaats en in 2025, na uitvoering van de gesubsidieerde activiteiten, wordt een eindmeting uitgevoerd onder de gesubsidieerde bedrijven en samenwerkingsverbanden om het effect te meten van de gesubsidieerde activiteiten.

NL leert door met inzet van scholing

Voor de tijdelijke subsidieregeling NL leert door met inzet van scholing konden in oktober en november 2020 respectievelijk opleiders(-collectieven) en samenwerkingsverbanden subsidie aanvragen. Hiermee kunnen zij gratis scholingstrajecten beschikbaar stellen die bijdragen aan het behoud van werk of het vinden van nieuw werk voor mensen die als gevolg van de coronacrisis in de problemen zijn gekomen. De tijdelijke regeling subsidieert drie soorten scholing: kortdurende trainingen (categorie A), vakgerichte bijscholing (categorie B) en meer omvangrijk aanbod (scholing, EVC) dat kan bijdragen aan omscholing naar ander werk (categorie C). De scholing wordt gratis beschikbaar gesteld via de opleiders en via www.hoewerktnederland.nl.

Als bijlage bij deze brief is de monitor meegestuurd van de tijdelijke subsidieregeling *NL leert door met inzet van scholing*⁴. De monitor geeft onder andere inzicht in het aantal gestarte deelnemers, het aantal afgeronde scholingstrajecten en het aantal trajecten dat nog beschikbaar is. In de monitoringsbrief Arbeidsmarkt en Beroep Noodpakket bent u geïnformeerd over de voortgang van de regeling op basis van de voorlopige bevindingen uit de monitor.⁵ Naar aanleiding van de bevindingen wordt op dit moment uitgewerkt hoe voor toekomstige regelingen invulling kan worden gegeven aan het, zonder tussenkomst van een derde, verstrekken van persoonsgegevens door deelnemers ten behoeve van de controles die door de uitvoerder moeten worden gedaan. Een deel van de opleiders en de deelnemers ervaart namelijk ongemak hierbij. In de herfst volgt er weer een meting, waarvan de resultaten in een tussentijdse rapportage met uw Kamer gedeeld zullen worden. Opleiders en samenwerkingsverbanden uit de eerste twee aanvraagtijdvakken in 2020 zijn op dit moment bezig met de uitvoering van de scholingstrajecten en hebben tot 31 december 2021 de tijd om de scholingstrajecten af te ronden.

In de eerste week van september 2021 zal een derde aanvraagtijdvak worden opengesteld voor nieuwe aanvragen vanuit alle categorieën

⁴ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

⁵ Kamerstuk 35 420, nr. 278.

scholing⁶. Voor dit aanvraagtijdvak is € 30 miljoen beschikbaar. De tijdelijke regeling is ten behoeve van dit aanvraagtijdvak inhoudelijk licht gewijzigd, in het bijzonder bij categorie C. Deze categorie C staat nu open voor individuele opleiders of opleiderscollectieven. Voorheen stond deze categorie alleen open voor samenwerkingsverbanden die met cofinanciering scholing wilden financieren. Voor die samenwerkingsverbanden is er nu de Tijdelijke subsidieregeling NL leert door met inzet van sectoraal maatwerk. De maximaal toe te kennen subsidie voor categorie C is daarnaast verhoogd van € 1.000 naar € 1.500, zodat ook meer omvangrijk aanbod beschikbaar komt. De scholingsactiviteiten uit dit derde tijdvak zullen waarschijnlijk in november 2021 beschikbaar komen en doorlopen tot eind 2022.

Ambachtsacademie

Tijdens de laatste begrotingsbehandeling heb ik uw Kamer beloofd dat ik in dit jaar de doelmatigheid en de (kosten-)effectiviteit van het in 2017 gestarte project «Werkgelegenheidskansen benutten in kleinschalig ambacht via de Ambachtsacademie» in beeld zou brengen en aanbieden aan uw Kamer. Nu het project is afgerond en de Ambachtsacademie de eindverantwoording heeft ingediend kan ik hier op ingaan. In 2017 is in het kader van het Actieplan Perspectief voor vijftigplussers een subsidietraject gestart, Experimenten meer werk. De evaluatie daarvan heeft uw Kamer reeds ontvangen.⁷ Uw Kamer heeft eind 2016 gevraagd om ook de Ambachtsacademie onder die vlag subsidie toe te kennen.⁸

Hierom heb ik de Ambachtsacademie een subsidie van € 2 miljoen toegekend met als doel om te onderzoeken of de Ambachtsacademie een goede manier is om werkzoekende ouderen te begeleiden naar een baan, meer specifiek door hen in te laten stromen in een baan in het kleinschalig ambacht. In het projectvoorstel van de Ambachtsacademie werd ingezet op het begeleiden van 200 kandidaten, wat omgerekend zou uitkomen op € 10.000 per kandidaat. De instroom van kandidaten viel echter om verscheidene redenen tegen. Daarom heeft de Ambachtsacademie eind 2018 een wijzigingsverzoek bij mijn ministerie ingediend om het aantal deelnemers te verlagen naar 100.

Inmiddels heeft de Ambachtsacademie een eindverantwoording opgeleverd. Daaruit blijkt dat de projectkosten uiteindelijk uitkomen op ongeveer € 1,9 mln. In totaal hebben 38 deelnemers een baan als werknemer of ondernemer in het kleinschalig ambacht gevonden. Voor 28 van hen geldt bovendien dat zij hun opleiding bij de Ambachtsacademie volledig hebben afgerond en een diploma hebben behaald. Per succesvol uitgestroomde deelnemer bedragen de kosten derhalve om en nabij de € 50.000. De resultaten wijken daarmee in negatieve zin af van het oorspronkelijke doel en de beoogde kosteneffectiviteit. Er zijn significant minder mensen ingestroomd én uitgestroomd naar werk dan was beoogd, terwijl de kosten ongeveer op het voorziene niveau uit zijn gekomen. Dit heeft tot gevolg dat de gemiddelde kosten per succesvol traject hoog uitvallen.

Overigens ontvangt de Ambachtsacademie in ieder geval nog subsidie tot en met 2023 voor een vervolgproject («Levenlang Ontwikkelen via de Ambachtsacademie»). De laatste deelnemers van dit project stromen in 2022 in; hun uitstroom is gepland in 2023. Voor dit vervolgproject is in

⁶ Stcrt. 2021, nr. 34759.

⁷ Kamerstuk 29 544 nr. 1026.

⁸ Motie van de leden Van 't Wout en Pieter Heerma over ondersteuning van het initiatief van de Ambachtsacademie voor 50-plussers, Kamerstuk 34 550 XV, nr. 30.

2019 op basis van een amendement van uw Kamer € 3 miljoen vrijgemaakt.⁹ Voorwaarde bij deze subsidieverlening is dat de Ambachtsacademie onderzoekt welke mogelijkheden er zijn om hun activiteiten duurzaam te kunnen financieren, zonder daarbij afhankelijk te zijn van subsidies. Volledigheidshalve merk ik op dat de Ambachtsacademie in haar eindverantwoording aan heeft gegeven dat het bij dit eerste project ging om een pilot en er eenmalige aanloopkosten zijn geweest, bijvoorbeeld voor het opzetten van de opleidingsstructuur. Dit zou tot gevolg kunnen hebben dat de kosteneffectiviteit voor het vervolgproject hoger is.

Tot slot

Met het brede palet aan maatregelen voor zowel individuen en bedrijven beoogt het kabinet in te zetten op een brede leercultuur. Dat kan alleen als we bereid zijn zelf ook te blijven leren en bij te sturen waar nodig. Door de evaluaties en de maatregelen voor Leven Lang Ontwikkelen doen we nieuwe ervaring op, die weer nuttig kan zijn bij de uitvoering van andere maatregelen. Ik zal uw Kamer blijven informeren over de resultaten van uitgevoerde metingen en evaluaties.

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
W. Koolmees

⁹ Amendement van de leden Wiersma en Pieter Heerma, Kamerstuk 35 000 XV, nr. 28.